

Driestemmig... en grátis!

Op het gebied van het driestemmig zingen door gemengde koren valt wel het een en ander te zeggen. Voor de duidelijkheid, ik beperk dat gebied nu even tot zingen met twee vrouwenpartijen en één mannenpartij: 'SABar' heet dat dan in veel catalogi.

Zelf heb ik wel eens behoorlijk op mijn kop gehad van een van de grijze eminenties uit onze vaderlandse koorwereld toen ik op een korenfestival met mijn jongerenkoor een naar mijn idee uitstekende uitvoering had gegeven van Händel's Halleluja. Het koor bestond uit tieners. Ook de, niet zo talrijke, jongensstemmen. Ze wilden dit wél graag zingen en ik ontdekte het arrangement van Felicity Goodwin (uitgave Excellent Music 19.800.092). Het staat nog lekker in C ook en waar de harmonie het echt vraagt, heeft ze de sopraanpartij gesplitst. Alle inzetten in de polyfone delen zitten er ook netjes in. Niks mis mee onder die omstandigheden, zou je zeggen, maar dat jurylid dacht daar anders over. Ik had dat nooit mogen doen!

Soms sta ik zelf in deze discussie juist aan de andere kant. Als ik uitgevers zie

die het Ave Verum van Mozart of Elgar driestemmig gemaakt hebben kan ik dat ook maar moeilijk billijken. Hier is het origineel van zo'n harmonische rijkdom dat dit echt op verminken van muziek neerkomt. En koren die gewoon een partij wéglaten, foei!

Mannen-arm koor

Vragen uit het werkveld brachten binnen onze KCZB de nodige activiteiten teweeg. Een driemanschap ging niet alleen inventariseren wat er al is bij diverse uitgevers, maar zette ook een vijftal componisten aan het werk. Over de resultaten daarvan gaat deze bijdrage aan Vocaal.

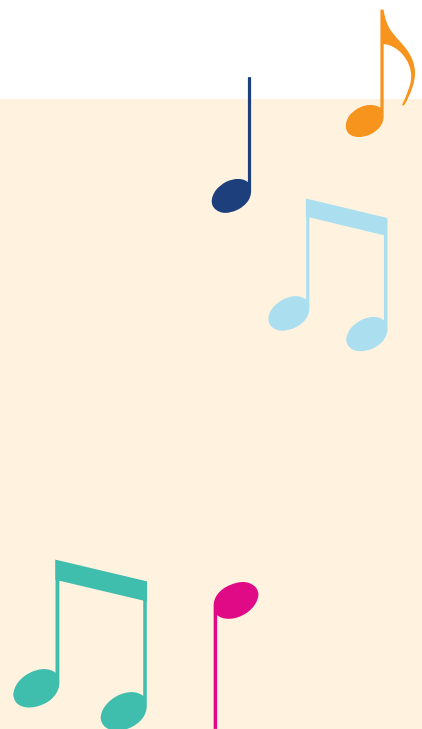
Er werd gekozen voor het driestemmig laten zetten van vijf liederen uit het nieuwe – OK, alweer bijna 6 jaar oude – Liedboek van de protestantse kerken. Ik kreeg in december inzage in de resultaten en kon het niet laten met een op dat moment mannen-arm koor een van de resultaten in de Kerstnachten gehore te brengen. Het ging om de bewerking van Feike van Tuinen van Lied 499 – 'Nu gaat de hemel open', een lied waarvan Hans Bouma de tekst en Louis van Dijk de muziek schreef. Fijne muziek, maar niet zomaar een koorzet-

tinkje. Vijf coupletten, telkens anders, echter nooit onverwachts moeilijk. Vooral in zijn andere bijdrage, eveneens een uitgebreide liedbewerking, geeft deze arrangeur blijk van zijn vermogen om beelden tot klinken te brengen. Het gaat hier om Lied 643, 'Zing nu de Heer! Hij zag ons aan' een paaslied dat ook in het vorige Liedboek stond. Alleen de ál te plechtige slot-t van het eerste woord is nu weg: geen 'Zingt...' meer. De negen coupletten zijn van drie verschillende zettingen voorzien. Bij de wanhoop van Jezus' leerlingen na zijn dood past de heerlijke majeurmelodie eigenlijk niet, echt een bezwaar bij zo'n traditioneel strofenlied. Van Tuinen componeert daar dus gewoon nieuwe treurmuziek in g mineur, waarbij hij alleen het ritme van het oorspronkelijke lied gebruikt. Ook neemt hij de vrijheid voor tussenstukjes, bijvoorbeeld als hij met paasklokjes preludeert op de achtste strofe: 'Christengemeente, jubel nu!' Waarop een prachtige zetting met de melodie in de mannenstemmen volgt. De sopranen kunnen de hoogte in, ad libitum tot de 'hoge fis'. Ik krijg nu al zin dit met Pasen te gaan dirigeren!

Muziekvoorbeeld 1: fragment uit Lied 643

hier op de han - den dra - gen. Ju - bel, ju - bel, ju - bel, Ju - bel.

Zing voor de Heer! Hij zag ons aan, ju - bel, ju - bel, ju - bel, ju - bel.

Descant voice

Nog een bekende naam onder de arrangeurs: Christiaan Winter. Hij schreef al veel zettingen voor de kooruitgave van het Liedboek. Ook driestemmige, interessant maar niet allereenvoudigst. Dat is tevens van zijn bijdragen aan dit nieuwe project te zeggen. De eerste betreft ook een paaslied: 639, 'Christus in het graf geborgen'. Op zijn eigen melodie heeft hij voor de twee coupletten twee zettingen gemaakt. De eerste 'gewoon' met de melodie in de sopraan. De tweede met een bovenstem voor de sopranen, een descant voice, terwijl alten en mannen de melodie zingen. Hierbij is de stevige orgelbegeleiding onmisbaar en een zingende gemeente heel goed denkbaar. De bovenstem gaat wel tot de 'hoge g' en eindigt

daar zelfs op. Zou u gewoon de twee coupletten alleen met uw koor willen zingen, dan lijkt het mij niet verboden gewoon de tweede tekst ook op de eerste zetting te zingen. Ook uit zijn andere bijdrage blijkt dat Winter graag in Engeland is. Lied 676, 'De wind, wij zien hem niet', krijgt bij strofe 5 een bovenstem, die heerlijk dat wijde, de ruimte van de Geest illustreert. En illustreren kan hij, kijk maar eens naar de noten op 'als na een enge droom', het einde van strofe 4. Ook hier is de orgelpartij, mét pedaal, vanaf strofe 1 al onmisbaar.

Pinksteren

Met dit laatste lied zijn we al bij het derde van de drie grote feesten aangekomen. Ook ikzelf werd gevraagd een bijdrage aan dit project te leveren.

Ik dacht blijkbaar meer dan de andere twee in de lijn van een eenvoudige koorzetting, zonder een obligate toetsenpartij. Wel werd ik aangenaam gemotiveerd doordat gezegd werd: 'De melodie hóeft niet altijd in de sopraan'. Zo heb ik in Lied 682, 'Dit is het wonder: de kracht van de Geest' een 'zwervende cantus firmus' gemaakt. De mannen beginnen met de hoofdmelodie, de sopranen eindigen er feestelijk mee. Het lied heeft maar twee strofen; die worden op dezelfde noten gezongen. Natuurlijk kun je ook in zo'n beperkt kader wel wat schilderen met tonen. De bes in D groot bijvoorbeeld illustreert in onderstaand fragment de kwetsbaarheid van ons bestaan. Net als in het kerstlied waarmee ik begon staat er een manualiter te spelen orgelbegeleiding onder. Voor als die ondersteuning gewenst is.

Muziekvoorbeeld 2: fragment uit Lied 676

schoon. Ik ben weer op - ge - lucht als na en en - ge
droom. 5. Van - uit de o - ver - kant, een land dat nie - mand

melodie (A+M) en descant (S)

+ tongwerk

Muziekvoorbeeld 3: fragment uit Lied 682

pink - ster - feest. In een on - ze - ker en kwets - baar be - staan
pink - ster - feest. In een on - ze - ker en kwets - baar be - staan ont -
pink - ster - feest. In een on - ze - ker en kwets - baar be - staan ont -

Gratis

Deze muziek mag als service van uw KCZB gratis van de website gedownload en zelf gekopieerd worden. Van harte aanbevolen, en dat er meer moge volgen! Kijk op de website van de KCZB: www.kczb.nl